Ditt val 2026

Våra valreportrar Anders Ahlberg och Göran Lundberg om hur **din röst i 2026 års val kan forma din vardag** och varför det är viktigt att du också gör den hörd på valdagen 13 september.

Anders Ahlberg

Göran Lundberg

–Halva lönen? I så fall ska jag vara med och bestämma!

Ungefär hälften av det du tjänar går till skatter och avgifter. Men vart tar pengarna vägen – och vem bestämmer det? Det kan du påverka när du röstar i kommun-, region- och riksdagsvalet.

Sverige tar ut ungefär lika mycket skatt som andra västeuropeiska välfärdsländer – men klart mer än till exempel USA, där var och en i större utsträckning får klara sig själv.

Vårt system finns för att alla ska få en trygg start i livet, rättvisa regler och ett samhälle som fungerar för alla. Och just det kostar pengar.

”Snålt” men också viktigt

Att prata om skatter kan låta torrt eller snålt – men i grunden handlar det om hur vi vill att samhället ska se ut. Genom att rösta väljer vi vilka som ska förvalta våra gemensamma resurser.

Är det bara en rättighet att rösta? Kanske också lite av en plikt – ett sätt att ta ansvar för helheten.

I Sverige har vi något som brukar kallas ”det nordiska guldet”, den starka tilliten mellan människor och till hur samhället sköts. När vi röstar visar vi att vi bryr oss. Och när vi bryr oss växer tilliten.

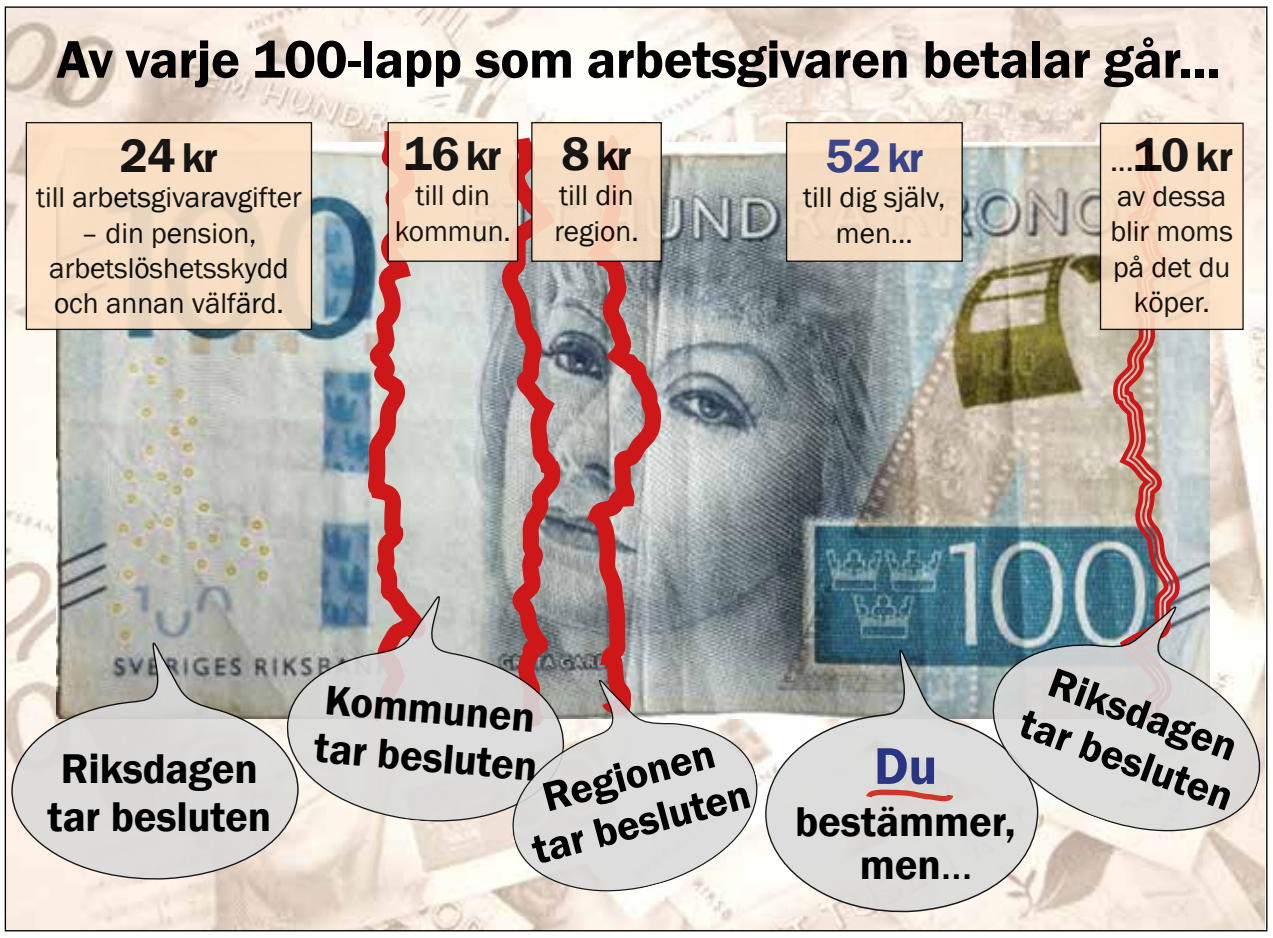

Makten över slanten – en fråga om delad vårdnad. *Grafiken visar vad som händer med den 100-lapp som en arbetsgivare betalar dig för ett utfört arbete. De folkvalda i riksdagen samt i ledningen för region och kommun är alla med och delar på kakan. De kan också bestämma hur stor den ska vara. I vårt förenklade exempel ovan tänker vi oss även att du köper momspliktiga varor och tjänster för allt som du själv får behålla – och då går ytterligare en tia till staten.*

Myt eller inte – hur är det egentligen?

”Sverige har världens högsta skatter – vi betalar ju mer än alla andra!”

Fakta: Sverige ligger högt, men inte i topp. Av allt vi producerar i landet – vår BNP – går **41,4** procent till skatt.

Men, andelen är högre i Frankrike: **43,8**, samt i Danmark: **43,4** och i Finland: **42,4** procent. Norge ligger på samma nivå som vi, medan Island har något lägre: **35,9** procent av BNP.

Som jämförelse ligger skatteuttaget i USA på **25,2** procent och Kina på **21,0**.

(*Ekonomifakta, 2023 års siffror.*)

Mer om skatter och avgifter:

Några mindre avgifter betalar alla, till exempel begravningsavgiften och public service-avgiften.

Dessa innebär någon eller några tusenlappar om året för alla skattebetalare. Begravningsverksamheten sköts vanligtvis av Svenska kyrkan, medan public service-avgiften går till SVT, SR och UR.

Upp till dig – så kan du själv påverka:

- **Kolla hur mycket** din kommun tar ut i skatt jämfört med andra i regionen. Hur skulle din ekonomi förändras om du bodde där skatten är högst – eller lägst?
- **Fundera över** hur mycket moms du betalar varje månad. Moms är kopplad till din konsumtion, så vill du betala mindre i moms – handla mindre.
- **Bestäm själv** vad du vill om skatterna. Se sedan vad de olika partierna tycker och gör ditt val.

Sjukvård och omsorg den största utgift som vi betalar via skatterna

Tryggheten får den största delen av våra skattepengar. Regionerna ansvarar för sjukvården, och kommunerna för det mesta av omsorgen.

Du kan tänka att varje hundralapp i skatt och avgifter delas upp så här:

30 kronor går till vård och omsorg – allt från sjukhus och vårdcentraler till äldreomsorg.

25 kronor går till det sociala skyddet: pensioner, bidrag, arbetslöshetsersättning och sjukpenning. Riksdagen bestämmer hur de pengarna används.

15 kronor går till utbildning. Förskola och skola är kommunernas ansvar, medan universitet och högskolor sköts av staten.

10 kronor används till vägar, tåg och kollektivtrafik.

Smakar det så kostar det. *Trots återkommande debatter om köer och ineffektiv adminsitration håller svensk sjukvård likväl världsklass. Din röst i regionvalet påverkar hur den ska utvecklas vidare.*

Här delar staten, regionerna och kommunerna på ansvaret.

5 kronor går till försvaret – riksdagens område.

Nästan 5 kronor går till rättsväsendet: polis, domstolar och kriminalvård. Även detta beslutar riksdagen om.

De sista 5 kronorna används till mycket annat som formar samhället: miljö, kultur, medier, näringsliv och fritid – verksamheter som staten, regionerna och kommunerna delar på ansvaret för att driva.

349 folkvalda tar beslut om 1 300 miljarder

Statsbudgeten för 2025 låg på runt 1 300 miljarder kronor. Det är riksdagens 349 ledamöter som bestämmer hur pengarna ska användas.

Regionerna hanterar cirka 500 miljarder via direkta skatter och ett system som omfördelar medel mellan rikare och fattigare regioner.

Kommunerna har ansvar för totalt omkring 900 miljarder. Största delen kommer från skatter, men ungefär 175 miljarder är statsbidrag.

Tillsammans är det över 40 000 folkvalda som förvaltar pengarna – från riksdagsledamöterna till lokalpolitiker i minsta kommun. Många är valda av oss på samma dag vart fjärde år.

Vad vill riksdagspartierna?

QR-koden öppnar hemsidan i din telefon

Vänsterpartiet

Partiledare **Nooshi Dadgostar**

Socialdemokraterna

Partiledare **Magdalena Andersson**

Miljöpartiet

Språkrör **Amanda Lind** **Daniel Helldén**

Centerpartiet

Partiledare **Elisabeth Thand Ringqvist**

Liberalerna

Partiledare **Simona Mohamsson**

Kristdemokraterna

Partiledare **Ebba Busch**

Moderaterna

Partiledare **Ulf Kristersson**

Sverigedemokraterna

Partiledare **Jimmie Åkesson**